23ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 6365 — 16 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1906 — ՇԱԲԱԹ — 13 ՉԻԼԳԱՏԷ 1324 — 29 Décembre 1906 — 23me année № 6365

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
"ԱՐԵՒԵԼՔ„ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ԳԱԼԱԹԻԱ.

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ
Կ. ՊՈԼՍՈՑ ՀԱՄԱՐ 80 Գրշ.
ԴԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ 108 »
ՕՏԱՐ ԵՐԿԻՐՆԵՐՈՒ ՀԱՄԱՐ 35 Ֆրֆ.
ԹՂԹԱՏԱՐԻ ԾԱԽԵՐԸ ՄԵՐ ՎԱՐԱՑ
20 հատ 1 դրուշոց փուլ
1 մեծ.ի հատուով կ'ընդունուի

10 ՓԱՐԱ

Արեւելք

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

اره ولك
دريه ده غلطه ده اره ولك غزته سى اداره خانه سى

DIRECTION
DU JOURNAL ARMÉNIEN
"ARÉVELK"
CONSTANTINOPLE - GALATA

10 PARAS

ՕՐՈՒԱՆ ՆՇՄԱՐՆԵՐ

ՄԵՐ ՊԱՐԲԵՐԱԿԱՆՆԵՐՈՒՆ ՇՈՒՐՋԸ

Վերջացող տարուան սեմին վրայ՝ մեր պարբերականներէն ոմանք հիմնական փոփոխումներ կը կրեն ձեւի կամ խմբագրութեան, որոնցմով կ'արժէ զանոնք։ Ասոնք, որքան ալ յայտնի իրողութիւններ, մէկէ աւելի գրական խորհրդածութիւններ ներշնչելու հանգամանքը ունին՝ գրականագրական ձեռնարկներով հետաքրքրուողներուն համար, գրող ու ընթերցող դասակարգին միանգամայն։

Լոյսը, իբրեւ կրօնական շաբաթաթերթ, 1905ի սկիզբէն մինչեւ 1906ի վերջը, կանոնաւոր շրջան մը բոլորելէ ետք, կը թողու այդ հանգամանքը՝ իր խմբագրապետին ինքնակամ հրաժարումովը։ Թէեւ անհաւանական չէ որ Տ. Վահան վարդապետ թերթը վերասին իբր կրօնաթերթ հրատարակուի, սարքեր խմբագրութեամբ մը,—որու մասին գոյացած կամ գոյանալիք համաձայնութիւնը ծանուցուած չէ տակաւին,— բայց երկու տարուան շրջանը չատ կարճատեւ չէ՞ կրօնաթերթի մը համար որ հեղինակաւոր գրիչներու աշխատակցութիւնը կը վայելէր, վայելելով միանգամայն նիւթական առաւելութիւններ՝ գրաբէր վաճառականի մը կողմէ ընձեռուած դիւրութեան շնորհիւ. այնպէս որ, թերթին խմբագրութիւնը չունենալով որ եւ է մասնաղուութիւն դրամականի ու մատակարարութեան տեսակէտէն, հանդարտ մտքով ինքզինքը նուիրած էր մի միայն գրչի աշխատութեան, լաւագոյն ու հմտալից յօդուածներն ունենալու նախանձախնդրութեամբ։ Եւ եթէ այս նպատակը՝ պայմաններուն վրայ աւելցնենք տարիներէ ի վեր մեր թէ՛ եկեղեցական դասին կողմէ և թէ՛ լրագրութեան մէջ շաւերուն կողմէ արտայայտած փափաքը՝ կրօնական շաբաթաթերթի մը ունենալու մասին, որ երկու տարի առաջ իրականացաւ վերջապէս ու համակրութեամբ ողջունուեցաւ իր սկզբնաւորութեանը մէջ, կանխատես կը գտնենք երկամեայ շրջանի մը բոլորումով առաջ եկած ընդհատումը։ Պատճառը, անշուշտ, ո՛չ թէ ջերմ վերաբերումի մը պակաս էր, այլ այդ զգացման դրականապէս արտայայտուելուն պակասը՝ ընթերցողներու այն մասին կողմէ որ կրօնաթերթի մը կարօտը կը քաշէր։

Բօղոք. Յակոբոս էֆ. ՃէՃիպեանի խմբագրութեամբ հրատարակուող Բիւրակն ալ, թէեւ ոչ զուտ կրօնական շաբաթաթերթ մը, այլ կրօնական-գրական շաբաթաթերթ մը՝ Բողոքական հաւատարուութեան համար՝ գրեթէ համանման վախճան մը ունեցաւ։ Եւ քանի որ Պատ. Իսրայէլեանի թերթին անունը աւելնք, տեղն է յիշելու որ, Բիւրակը՝ առաւելապէս շաբաթաթերթի վերածուելէն՝ հարիւր մէկ տարիէ ի վեր, դասաւ ընդունելութիւն մը որ կը դերազանցէ ուրիշ որ եւ է շաբաթաթերթի ակնկալած յաջողութիւնը, որուն ապացոյցն է այս նոյեմբերի սկիզբէն իր ծառայը 24էն 48 էջի բարձրացուիլը, թէեւ առայժմ իբր փորձ, բայց յարատեւութեան հաստատ մտադրութեամբ։

Բաղդատութեան այս երկու եղերքուն,— կրօնական շաբաթաթերթի մը երկու տարուան շրջանէ մը ետք ընդհատուելուն և առեւտրական շաբաթաթերթին մէկ տարուան չրջանի մը վերջը իր ծաւալը կրկնապատկելուն,—առջեւ որ և է խորհողի մտքին ներկայացող հետաքրքիր մտքին ներկայացող հետաքրքիրութիւնը սա պիտի ըլլայ, բնականաբար, թէ ընթերցող հասարակութիւնը աւելի՛ կը հետաքրքրուի առեւտրական գրուածքներով քան կրօնականներով.—ճաշակի խնդիր որու մասին ո՛չ ոք իրաւունք ունի դիտողութիւն մը ընելու։ Խմբագիրը, հրատարակիչը, իրենց ըմբռնած ուղղութեամբ կը պատրաստեն ու հրապարակ կը հանեն թերթերը։ Այնուհետեւ, հանրութեան կը պատկանի որոշել գնահատման ատիճանը որ կ'արտայայտուի թերթին սպառման չափով։

Իսկ զուտ գրական շաբաթաթերթերո՞ւն ճակատագիրը։—Ասիկա բոլորովին տարբեր է ու անկայուն։ Կան որ տարի մը կը տեւեն, կա՛ն որ վեց ամիս, և կան որ քանի մը տարի՝ յարատեւօրէն, թէեւ բուռն ճիգերով։ Մասնաւորելով խօսքս Մասիսի վրայ որուն՝ եռամեայ ընդհատումէ մը ետք՝ նոր խմբագրութեան մը ձեռք անցնելը ո՛չ նուազ ուշագրաւ կողմերէն մէկն է մեր պարբերականներու կրած փոփոխմանց, պիտի ներուի ինձ անչուշտ պահ մը կանգ առնել սնոր առջեւ, զէթ այն նկատումով որ պատիւ ունեցայ այդ վաղեմի լրագրին խմբագրութիւնը վարելու, իբրեւ գրական շաբաթաթերթ, վեցտասնեակ տարի, 1900 յունուարի սկիզբէն մինչեւ 1906ի կէսը, ընթերցող հասարակութեան կողմէ գտնելով համակիր վերաբերում մը որ կը դերազանցէր զայն վարողին ակնկալութիւնը։ Մասիսէն բաժնուած պահուս, այս օգոստոսի վերջերը, ո՛չ իսկ առիթ և միջոց մնաց ինձ՝ յարգելի ընթերցողներուս ու աշխատակիցներուս հրաժեշտի ողջոյնի մը հետ շնորհակալութեան արտայայտութիւն մը ուղղել, պարտականութիւն զոր այսօր միայն կատարելու առիթը կը ներկայանայ, այս շաբաթական Բրոնիկիս մէջ։ Եւ ուրախ եմ որ Արեւելքինեան տարածուած օրաթերթի մը կը վիճակի հիւրընկալել այս զգացմանցս արտայայտութիւնը, ինչ որ ամէն դասակարգերու և ամէնէն հեռաւոր անկիւններու մէջ իր արձագանգը կրնայ գտնել։

Մասիսն ալ, ամէն լրագրի պէս, իր պատմութիւնը ունի, յիսունեակ տարուան անցեալ մը որուն զանազան էջերը կը պրպտուին ատեն ատեն, բանասէրներու և գրագէտներու կողմէ։ Թերթին յիսնամեակին առթիւ, գրեցին Գ. Զօհրապ ու Ռ. Պէրպէրեան, և Կ. Ս. Իսթիւճեանի մահուան առթիւ՝ ուրիշ շատեր։

Որովհետեւ ներկայ նոյեմբերի սկիզբէն նոր շրջան մը սկսաւ Մասիսին համար, նոր խմբագրութեամբ ու հրատարակչական տարբեր կազմակերպութեամբ, տեղն է քանի մը տող ալ իմ կողմէ նուիրելու՝ փակուած վեցամեայ շրջանին վրայ։ Սուանց համեստութեան դէմ մեղանչելու, և միմիայն գրական ու ակներեւ իրողութիւն մը չեշտելու գոհունակութեամբ, պիտի ըսեմ թէ 1884-85էն ի վեր ուր Մասիս կամովին դադրեցաւ իբր օրաթերթ հրատարակուելէ և շաբաթաթերթի տարողն առաւ, — կարճատեւ շրջան մը միայն բոլորելով իբր օրաթերթ՝ դէպ ի 1897-98— չէր եղած ո՛չ մէկ խմբագրութիւն կամ անօրէնութիւն որ առ առաւելն երկու տարիէ աւելի հրատարակէր զայն միօրինակ. ունեցաւ գրական չատ ճոխ շրջաններ որոնք մէյմէկ տարի միայն տեւեցին. գրական երկարակեցութեան տեսակէտով record մնաց ուրեմն այն խմբագրութեան որ վարեց զայն 1900 յունուար 1է մինչեւ 1906 օգոստոս. քիչ մը երա, և եօթնամեայ շրջան մը բոլորած ըլլալու բարեբաղդութիւնը պիտի ունենար ան։ Ու կը կրկնեմ թէ, այս յարատեւութիւնը ո՛չ այնքան արդիւնք էր Մասիսի վարիչ-խմբագրին տկար ձիգերուն, քան մեր գրագէտներուն ու գրագիտուհիներուն, բանաստեղծներուն, քանասէրներուն, լեզուագէտներուն, եկեղեցական ու աշխարհիկ գրողներու կողմէ նուիրուած թանկագին աշխատակցութեանը որոնք կը բոլորուէին Մասիսին շուրջը։ Իրաւ է որ իւրաքանչիւր շրջան միօրինակ հետեւողութիւնը չեղաւ նախորդին. amateur աշխատակիցներ տարի մը երկու տարի ներեւնալէ ետք, գրագէտի քմահաճոյքով կը թողուին գրիչը, և ուրիշներ կը յաջորդէին անոնց. «անունի հմայքը» իր ազդիչ դերը չկատարեց հոն և իւրաքանչիւր տարուան հաւաքածոյին մէջ տասնեակներով կարելի է համրել թիւեր ուր հանրածանօթ վիպասանի մը, գրագէտի մը գրուածքին քով՝ անծանօթ պատանի մը տեղաւորուած կը տեսնէր իր մէկ տասնաւորը կամ արձակը, որովհետեւ գրական ապագայ կը խոստանար և մասաւոր կամեցաւ կարողութիւն մը կ'ընդհնմարուէր իր նախափորձերուն մէջ։ Եւ չատեր որ քիչ չատ անուն մը ունին այսօր մեր ժամանակակից գրականութեան մէջ, իրենց առաջին քայլերը առին 1900-1906ի Մասիսներուն մէջ։

Իսկ զուտ գրական շրջանակէն դուրս, շաբաթաթերթ Մասիսը յատկանշող պարագաներէն մէկն ալ եղաւ հակաքաղաքական մրցումը, — Յովհ. էֆ. Թալշանեանի կողմէ հաստատուած՝ այդ թերթին 1905ի շրջանի միջոցին, — որով զբաղեցաւ, հետաքրքրուեցաւ Պոլսոյ լոլանդակ հայմասլը և որ իր առաջ բերած ընկերային-բարոյական արդիւնքներէն զատ՝ փարուեցաւ դրամական մրցանակներու բաշխումով,—նորութիւն մը մեր լրագրութեան համար, զոր համակրութեամբ ողջունեցին մայրաքաղաքիս Գրականներէն թերթերէն ոմանք իսկ։

Մասիսի վեցուկէս տարուան շրջանի աշխատակիցներուն, օժանդակողներուն, համակրողներուն ու ընթերցողներուն հրապարակ հրաժեշտի ողջոյն մը ուղղելու, և այդ ողջոյնին՝ շնորհակալութեան անկեղծ զգացումներ կցելու վայրկեանիս, առանց որոշ դառնութեան չէ որ նոր խմբագրութեամբ հրատարակուիլ սկսող Մասիսի առաջին թիւին մէջ իսկ, աւանդական Յայտարարութեան մէջ, կը կարդամ սա տողերը.— «Մասիսի Նոր Շրջանի հրատարակութեան նպատակը «առաջնորդուած է զայն Գրական Շաբաթաթերթի մը վերածելու գաղափարէն»։

Մասիսը գրական շաբաթաթերթի՞ վերածելէ...

Ուրեմն մինչ էր ան՝ 1900էն ի վեր, և անկէ անմիջապէս նախորդ շրջաններուն ալ։ Արդեօք առեւտրական կամ դեղագործական լրագիր էր ու խմբագրութիւնը՝ անդիսակցորէն՝ գրական պիտակը կը փակցնէր անոր ճակտին...

Չէ՛, սիրելի յաջորդս ի խմբագրութիւն Մասիսի, գրականութեան ու լրագրութեան մէջ սխալ ճամբու մը հետեւիլ կը նշանակէ՝ կատարուած մտաւորական երկարատեւ աշխատանք մը գրչի մէկ հարուածով քանդել փորձելը, քանի որ գործը ինքնին կեցած է մէջտեղ և գրականութիւնէ հասկցող, դատել, գնահատել գիտցող ընթերցող հասարակութիւն մը ունինք դէմերնիս. ասիկայ բարի օրնակ մը չէ նորատես սերունդին համար որուն կը պատկանիք նաև դուք։ Պէտք է լաւագոյնին ձգտել, աւելի՛ հոն, աւելի՛ գրական, աւելի՛ լուրջ կամ հրապուրիչ դարձնելու աշխատիք ձեզի վըստահուած թերթը,—ինչ որ սրանց կը մաղթեմ, յարատեւութեան բաղձանքով, —բայց զգուշանալու էիք գործածելէ այս տեսակ մտամէջ պարբերութիւն մը, նո՛յն իսկ իբր ռեֆլամ, որուն արդարացումը՝ անդիսակցաբար գործածուած ըլլալուն մէջ միայն կարելի է գտնել։

ԴԱՄԱՐ

Ս. ՅԱԿՈԲԻ ՏՕՆԸ

Լուսաւորչի տղուն, Վրթանէս Հայրապետին ժամանակակից գէմք մըն է Մծբինի (*) Յակոբ Հայրապետը, որ ըստ Ճառընտիրներուն, Յայտաւուրքին, Նարեկացիին և ուրիշ եկեղ. մատենագիրներու բացատրութեան, Գրիգոր Լուսաւորչին ազգականներէն էր։ 325 թուին Նիկիոյ մէջ գումարուող 318 Հայրապետներու և եպիսկոպոսներու շարքին մէջ կար նաև Մծբինի Հայրապետը, որ շատ պատուուեցաւ ժողովականներէն զատ նաև Կոստանդիանոս կայսրէն։

Կը պատմուի թէ այս հայրապետին օրով հեթանոսներուն ոմանք սկսան հակաւակիլ Աստուածաշնչական մէկ քանի անցքերու մասին, ինչպէս Ջրհեղեղին, Նոյի Տապանին, եւն.։ Ուստի Երանելին Յակոբ յաղթելու համար իր ընդդիմախօսներուն, կը ցանկայ Մասիս լեռը ելլել, ուսումնասիրելու համար մաս մը Նոյի Տապանէն. իր վերելքին մէջ, երբ դեռ չէր հասած լեռան գագաթը, քուն մը կու գայ վրան. այս միջոցին Տէրոջը հրեշտակը երեւնալով սուրբին, անոր կուտայ մատ մը ատամնափայտէն, որուն շնորհիւ Հայրապետը կը սկսի սքանչելիքներ ընել, հիւանդներ բժշկել, մեռեալներ յարուցանել, անթիւ ոգով գեւեր անցնիլ եւն.։

Վրթանէս լսելով իրեն ազգական այս իմաստուն անձնաւորութեան գոյութիւնը, նամակ կը գրէ անոր, և կը խնդրէ, որպէս զի քրիստոնէական հաւատքին ինչ ինչ կէտերուն վրայ վրայ գրէ իրեն լուսաբանօրէն. Վրթանէս, ի պատասխանի, կը սուտայ տասնբերը հատ ճառեր, որոնց ընթերցումն այնքան հաճոյք կը պատճառէ իրեն, որ իրենցմէ ալ կը յանձնարարէ զանոնք կարդալ։ Ամէն տարի դիմեմարերին մէջ մեր եկեղեցին կը ծանչէ Ս. Յակոբի յիշատակը, մասնաւոր շարականներով, որոնց մէջ «Սուրբ» «անարիծ» «սքանչելագործ» «լուսափայլ մարգարիտ» «լուսաւորիչ» և ուրիշ դեռ շատ մը ածականներով որակուելէն վերջ, Հայրապետը նմանցուած է Մովսէսի, Մեծին Յովհաննու, Մեծին Պետրոսի։ Գովասանքներու, տարիրդանքներու այս շռայլութիւններէն զատ, մէկ քանի տեղ ալ «Երկրպագեմք քոց նշխարաց» նախադասութիւնը գրուած է սորի հայրապետները կրօնա-բարոյական յաջողութեան մը միջոցին գրած են այդ գովասարար շարականները։ Այս քանի մը խօսքերէն վերջ, քիչ մըն ալ հին սովորութեան մը վրայ խօսինք։

Բոլոր սուրբերուն նման, Ս. Յակոբ ալ իրեն յատուկ տեղը գրուած է մեր հաւատաւոր մայրերուն պարզուկ սրտերուն մէջ։ Ինչ որ մենք կը յարգենք, հոն թուեղ հաւատքի մը փոխուած է։ Գաւառներու մէջ չատ հին սովորութեան մը համեմատ՝ իւրաքանչիւր տուն պարտաւոր է աքաղաղ մը մատաղ ընել այդ հայրապետին անունին կառուցուած ուխտատեղիի մը սեմին առջեւ, որպէս զի իրեն բարեխօսի դերին մէջ ազէկ աչքով նայի մեզի, ինչպէսզի ընտանիքս։ Ծնունդի ու Զատկի հաւասար ոգեւորութիւն առաջ բերող օր մըն է այդ շաբաթ օրը, ազգայոց համար մանաւանդ ամենէն աւելի անձկանքով ընդունուած օրը։ Արշալոյսին հետ անոնք պատրաստ են արդէն, ձեռքերնուն կոխ ձգած աքաղաղներու հոյլեր, որոնց խժուռ կղկղումը կը խղդուի ժպտադէմ տղոց կեանքո՛ւ աղաղակներուն մէջ։ Բոլորին սիրան ալ ուրախութեամբ զեղուն է։

Աքաղաղներու ազատ ընկերակցութիւնով մանուկներու այս զուարթ հանանքը կանգ կ'առնէ ուխտավայրին դբանը մօտ. իրարանցում, կանչուռտուք, ալա՛ֆ, ա՛լ լոլորը իրար ընդհուպ եղած են. ոմանք դեռ նոր կը հասնին, ոմանք մատաղնին ըրած կը զբօսնուն, ուրիշներ կ'աղօթեն վառուած մոմերու լոյսէ լեզուներուն առջեւ։

Մատներու հագեցեալ շարժումով մը մարթուած աքաղաղներ փետռատելու գործը չուտ կը լրանայ, տեղի տալու համար խաղերու, զբօսանքներու ճոխ պէտքերուն մը. ա՛լ մինչեւ երեկոյ հո՛տ, «Ս. Յակոբ պապին» մօտին են։ Երեկոյին մինչեւոյն զուարթ հոսանքը դէպ ի դիւղ. բայց այս անգամ փետռուած, լերկ աքաղաղներ են որ կը ծածանին ազատոց ձեռքին ի վար, փոքրամարդ երխներուն փետռուներով նոսկուռած դեղեցիկ աքաղաղներու։

Գիւղին քահանային համար նշանակելի օր մըն է այս օրը, որովհետեւ իւրաքանչիւր աքաղաղի մէկ ճուռին հետ տասն ալ փարա ունի, օրհնելու համար այդ մատաղները. բայց հիմա որովհետեւ չատ ակամէ դնող չկայ այս վերջին սովորութեան, փոքրիկ քահանաներ, փէշերնին օսթիած, մինչեւ ուխտատեղին մէկ կ'երթան, չզլխուելու համար հաւաղ ճուռերը ճաչակելու սիրուն հանդէսէն։ Գաւառներու մէջ այնքան չատ աքաղաղներ կը մորթուին Ս. Յակոբի տօնին առթիւ, որ տեղացիք «խորով խրան» ածականով որակեր են այդ տօնը։

*** Մատթը իր համայնապատկերը սքանչացած է ամէն կողմ, ու լուսինը իր արծաթ շողերը կը մաղմէ վերէն կմախք ծառերուն վրայ. ապո՛տ, ցնցոտի սիրոցներով բեռնաւորուած ծերունիի մը անցքը կ'ընդհնմարուի սուսերուտ պարտէզներու ընդմէջէն։ Անոր մոլորուն ու կիսատ քայլերը դէպ ի ուխտավայրը կը տանին զինքը. երիտասարդ զրուշաւորութեամբ մը կը բանայ դուռը, որուն ծխնիներուն սո՛ւր ճիչը կը պատռէ տիրող լռութիւնը. ուխտավայրին մէջն է այլեւս. գիւղը այդ ծածքին տակ պիտի անցնէ, որպէսզի համար այն կուղբերն ու ապուէնները, որոնք անխուսափելիօրէն պիտի գան հոն, ընդբնելու համար փետռուներու խաւերուն տակ պահուրտած մատաղ աքաղաղները։ Ինչ տարբերութիւն, առաջիններուն ու այս վերջինին ուխտաւորին միջեւ։

ՅՈՎՀ. Խ. ԳԱՆԻԷԼԵԱՆ

(*) Հիմակուան Նիսէպին քաղաքը, Տիարպէքիրի կուսակալութեան մէջ։

ԳԵՂԵՑԿՈՒԹԵԱՆ ԻՏԵԱԼԸ

Նիւ-Եորքի մէջ Թատրոնի մը Տնօրէնութեան կողմէ հետեւեալ ծանուցումը հրատարակուեցաւ անցեալները, թէ՛ լրագրաց միջոցաւ և թէ՛ պատերուն վրայ փակցուած մեծադիր ազդարարութիւններով։

«Մօտերս ներկայացուելիք Նեպի օբէրէդին մէջ կարեւոր դերակատարութեան մը համար կին մը կը փնտռուի, որ իր գեղեցկութեամբը մէկ հատիկն ըլլայ բավանդակ Նոր Աշխարհի իգական սեռին մէջ։ Պահանջելի է որ այդ կինը ունենայ Հելինէի չքնաղ գեղեցկութիւնը, Կղէոպատրայի դիւթանքը, Տիւպոսիի հրապուրանքը և Մաուիի ջնորհալի վայելչութիւնը։ Պահանջելի է նաեւ որ այդ կնոջ վրայ երկայնութիւնը 14, կուրծքին 36, դիւաղերտը 38, սրունքին կալուզ մասնը $14\frac{1}{2}$, պչեղինը $8\frac{1}{2}$ և ոտքին երկայնութիւնը $9\frac{1}{2}$ մատնաչափ ըլլայ։

«Արձանագործներէ, կնոջ յատուկ զգեստ պատրաստող դերձակներէ, պատկերահաններէ, բժիշկներէ և թատրոնին անօրէնէն բաղկացեալ մի՛ ոչիսի՛ քննէ և ընտրէ ներկայացող գեղեցիկ կինը։»

Կ'ենթադրուի որ թէկոր Գարուզոն ալ անդամ ըլլայ այդ ժիւրիին։

Վերոյիշեալ ծանուցման կարեւորութիւնն ըմբռնելով, ֆրանսական շաբաթաթերթի մը հետեւեալ խորհրդածութիւնները կ'ընէ.—

«Նիւ Եորքցի թատերական անձերէն կը պահանջէ որ իր փնտռած գեղեցկութեան ախտարը Հելինէի, Կղէոպատրայի, Տիւպարիի և Մաուիի յատկութիւնները ունենայ։ Ցոյանի է թէ Հելինէի չքնաղ գեղեցկութիւնը գժբախտութիւն բերող գեղեցկութիւն մըն էր, զի իր անհաւատաքութիւնը պատճառ եղաւ Տրոյադայի պատերազմին. նոյն իսկ Հոմերոս չի ծանրանար անոր գեղեցկութեանը վրայ, և գրած է այնպէս որ ընթերցողը կռահէ անոր գեղեցկութեան ատիճանը։ Կը պատմէ սակայն թէ Տրոյադայի մեծամեծները յափշտակուեցան Հելինէի չքնաղ գեղեցկութենէն։ Գալով Կղէոպատրայի, պատմական աւանդութիւնը կ'ըսէ թէ գեղեցկութեան հակառակող տեսութիւններ կային իր դէմքին վրայ, և Անտոնիոս աւելի անոր անսովոր մէկ տգեղութենէն էր որ հրապուրուեցաւ։

«Կը մնան Տիւպարի և Մաուի. առնք իրօք գեղեցիկ էին, և Հելինէի ու Կղէոպատրայի նայելով, մեր գրեթէ ժամանակակիցները կը համարուին։ Հօրաս Ուոլբոլ, անգլիացիի անկողմնակից վկայութեամբ՝ սապէս կը գրէ Մաուիի համար.— «Եթէ նատի կամ ոտքի վրայ կենայ, միշտ վէֆիւսի արձանին կը նմանի ան. եթէ շարժի՝ ջնորհքի մարմնացումն է։» Տիկին Վիժէ Լեպրէօն՝ Մաուիի մէկ պատկերը դծած է. զայն տեսնողը շուտով կը համոզուի անգլիացի գրագէտին վերոգրեալ վկայութեան ճշմարտութեանը։ Տիւպարի, ծանօթ է արդէն «իր շագանակագոյն վարսերովը, հիանալի երկնագոյտ աչերովը — որոնք կենդանի մանրլամներ էին կարծես — փարուկ դէմքովը, որ քաղցրութեան, գեղեցկութեան և ազնուութեան սիրար մըն էր ինքնին։» Վէրսայլի պալատին մէջ պահուած իր պատկերը, Տրուէլի ձեռքով գծուած, և իր երկու կիսարձանները, դիտէ՛... Սա ադարակները, գործարանները, ջաղացքները, որոնց առջեւէն կ'անցնիս գրեթէ մուրացկանի մը պէս, քուրդ են։ Սա անտառները, ուր եղբայրդ Հանրիօ քեզ կ'առաջնորդէ, քուրդ պիտի ըլլան։ Սա դաշտերը, որոնք ոտքերուդ տակ կը տարածուին, յոխորտագին կրնան անցնիլ անոնց մէջէն, որովհետեւ ամէն անկիւն քեզի կը վերաբերի... Այդ հարստութիւնը ամենակարող պիտի դարձնէ քեզ, քանի որ անոր շնորհիւ բարութիւն ընելու և գժբախտները սփոփելու երջանկութիւնը պիտի վայելես։

— Մա՛յր, կը վախնամ, ըսաւ Ռօզ մեղմաձայն... Ինծի այնպէս կը թուի որ այդ պատճառաւ շատ տիրութիւններ պիտի ունենամ...

Բայց կոմսուհին կարծես չէր լսեր աղջկան խօսքերը, ինչպէս Նաթալի ատենօք յարիշտակուած երեւոյթ մը ունէր,

— Նայէ՛, աղջիկս, լաւ նայէ՛ և մեր յիշէ այս իրիկուն ըրած խօսքերս, երբ մայրդ ըլլալու յայտնութիւնը ըրի... Ռուսեւոմնթ քուրդ է... քենէ դատ ուրիշն չի վերաբերիր ան...

Պատշգամէն վար ծռեցաւ Սիւզան։ Սաւերներ կը շարժէին թէբատներուն երկայնքը և դէպ ի դղեակ կը բարձրանային դիւերուան մթութեան մէջ։

Նաթալին էր...

Կարծես թէ Սիւզանի վերջին խօսքերը Նաթալիի ուղղուած էին իր սպառնալիք...

Ե.

ԶԱՒԻԿԻՆ ՎՐԷԺԸ

Այնուհետեւ մօր և աղջկան միջեւ արտասովոր կեանք մը սկսաւ, խորամանկութիւններով, խոհեմութեամբ, սարսափներով լեցուն և խորհրդաւոր, նման երկու սիրահարներու կեանքին, որոնք ստիպուած են իրենց սէրը պարտկել։

Ընդարձակ դղեակին մէջ մայր ու աղջիկ իրարու համար միայն կ'ապրէին։ Արեւածագէն մինչեւ վերջալոյս՝ երկուքն ալ իրարու վրայ կը խորհէին, իրարու քով ըլլալին կամ հեռու։ Մօր ու աղջկան գործերը միակ նպատակի մը կը ձգտէին, իրարու մօտ գտնուիլ, իրար տեսնել և քանի մը խօսք փոխանակել, կամ նայուածքով մը, զորովալից ժպիտով մը միայն գոհանալ։

Մօրը ըրած յայտնութիւնը ոեւէ փոփոխութիւն առաջ չբերաւ Ռօզ-Լիզօնի նկարագրին մէջ։ Իր տեղ ուրիշ մը եթէ գտնուէր՝ արբշիռ երեւոյթ մը պիտի առնէր։ Ռօզ ընաւ չփոխեց իր ապրելակերպը։ Իր անչուք վիճակին մէջ մնաց, որուն ենթարկուած էր դիպուածին շնորհիւ։ Հեզ և հլու սպասուհի մը եղաւ դղեակին մէջ, որուն տիրուհին պէտք էր ըլլար իրաւամբ։

Իր հպարտութեան մէջ վիրաւորուած մէկը եթէ կար՝ ան ալ ո՛չ թէ Սիւզանն էր, այլ Ռօզը։ Սակայն կոմսուհին բան մը կռահել չտուաւ։ Նոյն իսկ աչքը առնելով դղեակին մարդոց անիրաւ վարմունքը Ռօզի նկատմամբ, Սիւզան օտարուհի մը կը նկատէր իր աղջիկը։ Այդ բանէն կախում ունէր իրենց ապահովութիւնը, ուստի եւ իրենց փրկութիւնը։

Նաթալի, հակառակ իր առաջին կասկածներուն, չէր հակառակած Ռօզ-Լիզօնի իբր սենեկապահուհի անուանուելուն. բայց այդ կասկածները չէին կրնար արթնցնել օրին մէկը։

Սիւզան իր վրայ ծանրացած կը զգար այրիին նայուածքը, որ յաղուրդ դուած ատելութիւն մը կ'արտայայտէր։

Որովհետեւ այդ խեղճ աղգականուհին հիմա ամենաղօր դարձած էր Ռուսեւոմնթի դղեակին մէջ։

Ռօզի մասին կոմսուհիին ըրած առաջին խօսքերուն իբր պատասխան՝ կոմսը ըսած էր թէ չատ գոհ էր կատարուած ընտրութենէն։ Բայց փութացած էր աւելցնել.

— Պայմանա՛ս որ Նաթալի չհակառակի...

Սիւզան ստիպուած էր Նաթալիի մօտ երթալ և թախանձել անոր՝ դղեակին վիճակի մէջ։

Մնաց որ Նաթալի վեհանձն գտնուած էր, ընելով իր ներողջ.

— Բանի որ այնքան կը չահագրգռուիք այդ աղջկան, ձեր քով առէք... Բայց չատ գեղեցիկ է և նորատի աղջկան մը չափ գեղեցիկ, հակառակ տասնըչորս տարեկան ըլլալուն... Ես չեմ խառնուիր այդ մասին...

Նաթալի չնչմարեց մօրը վայրագ նայուածքը, որուն աչքերը սոսկալի արտայայտութիւն մը ստացան։

Առաջին օրերուն մէջ Ռօզի սորվեցուցին ընելիք գործը։ Սկզբան մայր և աղջիկ բնաւ տաիթ չունեցան իրարու հանդիպելու, կանխորոշ համաձայնութեամբ մը։ Այսպէս՝ ամբողջ օրեր անցան։

Սիւզան ամէն օր կ'ըսէր մտովի.

— Հոս, իմ քովս է զուարակ, և ո՛չ ոք կը կասկածի այդ մասին... եթէ ուզեմ տեսնել զանի, կը բաւէ մէկ քայլ առնել և զանգակը հնչեցնել...

Ցառաջ վարագոյրներուն ետեւն կը կենար Սիւզան և կը սպասէր որ Ռօզ-Լիզօնը տեսնէ գործով մը զբաղած։ Այն ատեն հեշտագին ուրախութիւններ կը զգար, որովհետեւ դեռատի աղջիկը երբեմն կը զգար թէ մայրը վերէն կը դիտէր զինքը։ Սէմէն անդամ որ աղջիկը նայէր, Սիւզան վարագոյրները կը շարժէր անդգալի կերպով։ Եւ երկուքն ալ, մայր ու աղջիկ, միեւնոյն բուռն յուզման կը մատնուէին։

Բայց երբ վարագոյրները ալ ուռ չը շարժէին, Ռօզ այն ատեն կը հասկնար որ մէկը վրայ եկած էր, մայրական երջանկութիւնը խանգարելով։

Այո՛, ճիշդ երկու սիրահարներու պէս կը գործէին անոնք։

Երբ սենեակի մը մէջ իրարու հանդիպէին, արագ բառեր կը փոխանակէին.

— Երջանի՞կ ես։

— Այո՛, մայր։

— Կը սիրո՞ս զիս։

— Կը սիրեմ...

Բայց ուրախութիւն կը պատճառէին այդ արագասահ վայրկեանները։

Ու գաղտագողի կերպով իրարու ձեռք կը սեղմէին ուժգնօրէն։

Եւ կամ թէ, առանց բան մը ըսելու, Սիւզան սրտին վրայ կը սեղմէր Ռօզը, համբոյրներով կը ծածկէր, և յետոյ մէկդի կը հրէր, դիմացը կլլողներուն ցոյց տալով անոգած ու տխուր դէմք մը, մինչ Ռօզ կը հեռանար դողդոջուն, մայրական գգուանքներով արբշիռ, իր հանդարտութիւնը գտնելու համար ամէն աչքերէ հեռու։

Հաղուադէպ էին այն ժամերը երբ մայր ու աղջիկ անձնատուր կ'ըլլային իրենց սիրոյն՝ անբռնաբռնօսիկ կերպով։ Ռօզ-Լիզօն մանր մանր գործերով զբաղած կ'ըլլար միշտ։ Չէր կրնար պարապ տեղ գտնել։ Դիպուածին շնորհիւ միայն իրար կը տեսնէին։

(Շարունակելի)

"ԱՐԵՒԵԼՔ„Ի ԹՈՒՐԹՕՆԸ (26)

ԹՈՒՐՔԵ ՍԱՆԴԻ

ԳԵՂԱՆԻ ԿՈՄՍՈՒՀԻՒ ՄԸ

ԱՐԿԱԾՆԵՐԸ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍ

ԳԱՅԼԵՐՆ ՈՒ ԳԱՌՆՈՒԿԸ

Դ.

ԳՐԵԹԷ ԵՐԶԱՆԻԿ...

Կոմսուհին ոտքի ելաւ մէկէն ի մէկ և պատշգամին վրայ տարաւ աղջիկը։ Իբր թէ հանդիսատեսը եղած ըլլար Նաթալիի ըրածին, որ դղեակ ժամանած իրիկունը տղոց ցոյց տուած էր հորիզոնը, կարգ մը փառաւոր խօսքեր ընելով։ Սիւզան ալ գրեթէ միեւնոյն բաները ըսած էր Ռօզի.

— Զուարակ, Ռօզ, դիտե՛ չորս կողմդ, մինչ լուսինը հորիզոնին վրայ կը գտնուի. կրնաս մինչեւ հեռուները տեսնել... Այդ ամէնը, բովանդակ հողային կալուածը քեզի կը վերաբերի... ամբողջ Ռուսեւոմնթ քուրդ է... Բաց է քենէ ոչ ոք իրաւունք ունի անոր տիրանալու... լաւ

ները, Բաժու և Քաֆիէի ձեռքով գծուած, անհերքելի ապացոյցներ են վերոգրեալ նկարագրութեան,

«Բայց Նիւ-Եորքի թատերական անօրէնքը իր պահանջած գերակատարին համար փոխանակ Հեղինէի կամ Կղէոպատրայի դիմելու, կնոջ Ֆրանսական գեղեցկութեան իտէալներու կամ իտէալ գեղեցկութիւններու յատկութիւններ պահանջել։ Սակայն իրաւունք կուտանք այդ տնօրէնին, զի չէր յուսար անչուշտ որ Նոր Աշխարհի մէջ գտնուէին Ֆրանսական իտէալ գեղեցկութիւններ. օրինակի համար, Կապրիէլ ա'Էսբէ, որ «փոքրիկ բերան մը ունէր գեղեցկագոյն ու բոլոր շուրթերով եւ իր ժամանակին գեղեցկագեղեցիկն էր», Մարի Տուշէ, «որուն բերնին, աչքերուն, քթին և ծնօտին գեղեցկութեան նմանը դժուարութիւն ունեցած չէ ընտ.»։ Եւ վերջապէս Մադէսան և Լավաբէյ։ Նապոլի գրքը հետեւեալ նկարագրութիւնը թողած է Մոնդէսքանի համար. «Մսկեզոյն վարսերու յորդ առատութիւն, թուխ յօնքերու տակ փայլող մուգիչ ծաւալ աչքեր, որոնք իրենց նայուածքին մէջ կենդանի յոյզերու հետ սիրանուաղ անոյշ խնդութիւն մը կը ցուցնեն, շլացուցիչ սպիտակ մոյնք մը, այնպիսի դէմք մը, որ իր գտնուած տեղը կը լուսաւորէ։» Իսկ Աբբատը Շուազի հետեւեալ կերպով կը նկարագրէ չքնաղագեղն Լավաբէյը. «Գրաւիչ մոյնք մը, խարտեաշ վլասեր, ծաւալ աչքեր, յանկուցիչ ժպիտ մը ունէր անիր նայուածքն այնքան անուշ և պարկեշտ էր, որ մարդուն սիրան ու յարգանքը առ ինքն կը գրաւէր։»

Եւ ոչ այսչափ միայն։ Դեռ երկու նշանաւոր գեղեցկութիւններ ալ ունինք, կ'ըսէ Ֆրէնսացի հրապարակագիրը, Նէոնն տը Լանքլոյ և Բօմբատուր։

Օրիորդ տը Սքիւտարի կը գրէ Նէոնն տը Լանքլոյի համար. «Գեղեցիկ թուխ վարսեր ունի, որոնց նմանը երբեք տեսնուած չէ. բոլորշի դէմք մը, կենդանի մոյնք մը, հրապուրիչ բերան մը, կեռագոյն շուրթներ, սեւ, փայլուն, վառվռուն աչքեր, ծնօտին վրայ փոքրիկ փոսիկ մը, և նուրբ, կենսալիր, հանճարեղ դէմք մը։» Զքնաղն Նէոնն ամէնէն շատ սիրուած և շատ երգուած է Ֆրանսայի մէջ։

Գալով Բօմբատուրի, արդարեւ գեղեցկութեան մարմնացումն էր ան։ Լուսինի դուքսը ապէս կը գրէ.—«Տիկին տը Բօմբատուր սիրուն, չնորհալի էր։ Հասակով բարձր էր, կազմուածքով բարեձեւ։ Շատ գեղեցիկ բաց թուխ վարսեր և փոքրիկ, գերազանցապէս նուրբ մորթ մը ունէր։»

Ֆրանսացի հրապարակագիրը կը հրաւիրէ Նիւ-Եորքի թատրոնի տնօրէնը որ եթէ կրնայ, ա'յս օրինակ ընտրեալ գեղեցկութեանց յատկութիւններ ունեցող կին մը թող գտնէ Նոր Աշխարհի մէջ իր դերասանուհիներուն համար։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՌՈՒՍԻԱ ԵՒ ՃԱԲՈՆ

Էրնեսթ Սանսոն Պլէմ Բեռլերպուրկի թղթակցին.

Ռուսիոյ և Ճապոնի միջև դիւանագիտական ներկայ բանակցութեանց ընթացքը բաւական մտահոգութիւն կը պատճառէ Բեռլերպուրգի և մանաւանդ պաշտօնական շրջանակներուն մէջ, ամէնէն աւելի կարգ մը լուր չիներու անպատեհ ջանքերուն չնորհիւ, որոնք լրագրական էջերը վրդովիչ լուրերով կը լեցնեն՝ Ճապոնի կառավարութեան կարծեցեալ մտադրութեանը վրայ՝ ռուս կառավարութեան համբերութիւնը սպառելու և այդ կերպով առաջ բերելու բուռն վէճ մը, ուրիշ պիտի օգտուի՝ նոր պատերազմի մը ձեռնարկելու համար, որպէս զի իր տենչանքները յագեցնէ ի վնաս Ռուսիոյ, տակաւին այս վերջինը ժամանակ ու հարկ եղած միջոցները չուներցած՝ իրեն համար չտնաւոր կերպով դիմադրելու Ճապոնի։ Այդ տեղեկութիւնները ամէն վայրկեան ճապոնական նոր պահանջումներ կը ծնուցանեն և, հետեւաբար, ռուսական նոր մերժումներ ալ, պահանջումներ և մերժումներ որոնց ընդհարումը իրարու թէ պիտի փութացնէ հաւանական կռիւին ծագումը։ Ռուս թերթերէ ոմանք կ'առաջարկեն որ Ռուսիա համբերէ և ժամանակ չտի. այդ առթիւ վերջին պատերազմին առաջ բերած յոգնութիւնը կը յիշեցնեն։ Ուրիշներ ալ բացարձակապէս կը մերժեն Ճապոնի ըրած պահանջումները՝ իրարու բոլորովին անհամեմատ տարբեր Ռուսիոյ շահերուն, վասն զի Ռուսիա պէտք է ամէն բան վտանգէ, փոխանակ Ճապոնի պահանջումներուն համակերպելու։ Մինչի տրամադրութեանց այդ երկու ներհակ հոսանքներուն հանդէպ, հարկ դատեցի կարծիքը առնել այն անձերուն որոնք, իրենց պաշտօնական դիրքովը, կարող են տեղեակ ըլլալու իւրաց բուն իսկ վիճակին. առանցքի իմացայ թէ ռուսերեն ճարտարական բանակցութեանց մասին պատմուածներուն մէջ մեծ չափազանցութիւն կայ։ Դժբաղդաբար իրաւ է որ մեծ դժուարութիւններ կան համաձայնութեան մը յանդելու համար, սակայն բանակցողները և այն կառավարութիւնները որոնց հրամանները պիտի դործադրեն, փոխադարձ հակառակութեան այնքան մեծ ոգիով մը տոգորուած չեն, ինչպէս հաւատացնելու կը նկրտին յոռետեսները։ Ընդհակառակը մեծ եռանդով կ'աշխատին, իւրաքանչիւրը իր կողմէ կամ հաւաքաբար, գործնական ճամբաներ ու միջոցներ՝ տակաւ խնդիրներու լուծմանը համար. երկու կողմէն ցոյց տրուած այդ բարեացակամութեան չնորհիւ կարելի է լրջօրէն յուսալ թէ վերջ ի վերջոյ պիտի յաջողին անհամաձայնելու՝ բանակցութեանց խզում մը կարելի ընծայող ներկայ վրդովիչ պատճառները։ Բանակցութիւնները սկսելէն ի վեր տիրող մտահոգութիւնները արդէն սովորական են այդ կարգի պարագաներու համար և ամէն անգամ որ դիւանագէտները հաւաքուած են միջազգային համաձայնութիւն մը պատրաստելու, ամենափոքր անհաճոյ միջադէպը բաւական եղած է որ լուր չիներ նողները իսկոյն ամէնէն անհաճոյ տեղեկութիւնները հրապարակ հանեն, թէեւ առանց կը յաջողուին այն լուրերը թէ վայրկեան մը անդուռելի նկատուած կէտին նկատմամբ համաձայնութիւն գոյացած է։ Սառը համար պէտք է որ բանակցողները լաւ ըմբռնած ըլլան իրենց պաշտօնին անյաջողութեանը պարագային իրենց վրայ ծանրացող պատասխանատուութեան ծանրութիւնը, անյաջողութիւն մը որ ներկայ գործին մէջ, կրնայ խիստ անհաճոյ հետեւանքներ ունենալ, վասն զի անպատճառ նոր պատերազմ մը առաջ պիտի բերէ Ռուսիոյ և Ճապոնի միջև, ուրիշ պէտք է խոյս տան իրենց ամէնէն էական շահերուն բերմամբ։ Այդ երկու երկիրներուն ամէն մէկին կացութիւնը եթէ ուշադրութեամբ և լրջութեամբ քննուի, այդ երկու տէրութիւններն ալ դիւրաւ պիտի ըմբռնեն թէ Ռուսիա, թէեւ առաջին պատերազմէն պարտուած ըլլալով տակաւին ի վիճակի չէ պատերազմ մը յաջողութեամբ ի գլուխ հանելու և նորաստողութեանց պարտութեանց կրնայ մնեթարկուիլ, սակայն Ճապոն ալ միջազգային պարտականներու հանդէպ կը գտնուի, որով ոչ միայն անխոնջութեամբ իր ձեռնարկելիք պատերազմին մէջ և ոչ մէկ կողմի աջակցութիւնը պիտի վայելէ, այլ նոյն իսկ հաշտութիւնը կնքելու պահուն անպայթելի արգելքներու հանդիպելով պիտի չի կրնայ իր յաղթութիւններէն նիւթական առաւելութիւններ ձեռք բերել՝ համապատասխան զիջումներ և դրամի մասին իր ըրած զոհողութեանց։ Արդ, անտանելի բան մըն է երբ Բորթսմութի դաշնագրութեան սրամտագրութեանց բերմամբ յաւելուածական համաձայնութիւններուն վրայ բանակցելու պաշտօն ունեցող դիւանագէտները հիմնական հրահանգ մը ստացած չեն՝ ամէն կերպով խոյս տալու խզումէ մը և թէ իրենք ալ անձնապէս տրամադիր չեն համակերպելու այդ հրահանգին, որուն հաւատարիմ գործադրութիւնը ոչ միայն իրենց կառավարութեան հանդէպ ծառայութիւն մը մատուցանելու պարտականութիւնը առաջ կը բերէ, այլ նաև իրենց հանար երկիրներու անվնասն նուիրական պարտականութիւնը։ Ռուսիոյ գալով, ողջմտութիւն պիտի չըլլար հնթադրել թէ քանի որ առաջին պատերազմին մէջ պարտուեցաւ, երբ դեռ մեծ նաւատորմ մը ունէր ու բանակը յոգնած չէր, նորէն դէմ կելլէ այն միեսոյն հակառակորդին, որ թէեւ բաւական սպառած է իր դրամական միջոցները, եւ սակայն տոր փոխարէն անեղծ պահած է իր նաւային ուժամաքային ոյժերը և աւելացուցած է իր ապդեցութիւնը։ Սմէն պարագայի մէջ նոր պատերազմ մը նպատաւոր պիտի չըլլայ Ռուսիոյ համար, որով յուսալի է թէ դիւանագիտական բանակցութիւնները պիտի չարունակէ Ճապոնի հետ՝ հաշտարար տեւական ոգիով մը, խաղաղ լուծումի մը միչտ հոգածու ըլլալով։ Ճապոնի մասին ալ կարելի է ըսել թէ յաղթանակներ տանիլը լաւական չէ, մանաւանդ մեծածաւալ յաղթանակներ, սակայն, ամէն բանէ առաջ, հարկ է օգտակար պայմաններու մէջ կատարել զանոնք, երաշխաւորութիւններ ունենալով, դէթ բարոյական, թէ պատերազմիէ, տպաներ ու գինուորներ կորսնցնել և մեծաքանակ դրամներ վատնելէ ետքը, Ճապոն իր դէմը չունենայ մէկ քանի տէրութիւններ որոնք ոչ-բարեացակամ չէղած ընթացքի մը հետեւին և որոնք, այս անգամ իր ծախքերուն համար դրամ փոխ չտալով, միանան արգելք ըլլալու Ճապոնի պահանջումներուն, զրկելով զայն իր յաղթութեան պտուղները վայելելէ։ Արդ, Ճապոն այդ տեսակ ձախողութեանց պատճառներ պէտք է գտնէ իր հիմակուան աննպաստ յարաբերութեանց մէջ Մ. Նահանգաց հետ, որոնք անշուշտ տրամադիր պիտի չըլլան դրամ փոխ տալ՝ Ճապոնի զօրութիւնը և բարգաւաճումը աւելցնելու կարող պատերազմի մը ծախքերուն համար, այլ ընդհակառակը յետոյ այնպէս մը պիտի գործեն որ Ճապոն չկարենայ քաղել այդ պատերազմին պտուղները։ Պէտք է նաև նկատողութեան առնել թէ Անգլիա կը սկսի Ճապոնը իրրեւ վանդաւոր հակառակորդ մը նկատել Խաղաղական ովկիանոսի ծովային տիրապետութեան մէջ և թէ ամէնէն աւելի անոր չափը պիտի պահանջէ փճացնել Ճապոնի ձեռք բերելիք արտիւնքները, քան թէ օգնել անոր անմոց սեղմակատութիւնը ապահովելու։ Ճապոն պէտք է նաև նկատողութեան առնէ որ պարագան թէ երբ տէրութիւնները միջամտին՝ խաղաղութիւնը վերահաստատելու և անոր հաստատուն ու տեւական հանդամանք մը տալու մասին կարգադրութեան եղանակ մը սահմանելու Ֆրանսա եւս պիտի չկրնայ Ճապոնի կողմը անցնել, նաև սա պատճառով որ Ռուսիոյ հետ դաշնակից է, Անգլիոյ հետ համաձայնութիւն մը ունի և Մ. Նահանգաց հետ ալ բարեկամական յարաբերութիւններ. նաև պէտք է նկատողութեան առնէ իրեն յատուկ շահերը Զինու մէջ, ասկան իր գաղթավայրերուն ապահովութիւնը, որոնք սենչանքի առարկայ մը կը կազմեն Ճապոնի համար։ Ճապոն կրնայ զանոնք Ֆրանսայի ձեռքէն առնել եւ կամ դժուարութիւններ պատճառել, եթէ հիմակուընէ աւելի զօրաւոր ըլլայ։ Սակէ զատ ոչ գլուխ թէ նոյն իսկ Զին ալ պիտի չկրնայ մինուոյն ատենը քաղել այդ պատերազմին պտուղները։ Պէտք է նաև նկատողութեան առնէ թէ Անգլիա կը սկսի Ճապոնը իրրեւ վանդաւոր հակառակորդ մը նկատել Խաղաղական ովկիանոսի ծովային տիրապետութեան մէջ և թէ ամէնէն աւելի անոր չափը պիտի պահանջէ փճացնել Ճապոնի ձեռք բերելիք արտիւնքները, քան թէ օգնել անոր անմոց սեղմակատութիւնը ապահովելու։ Ճապոն պէտք է նաև նկատողութեան առնէ որ Անգլիա ոչ միայն ամենամեծ ինքնակալ տէրութիւնն է, այլ նաև ամենամեծ ազատ տէրութիւնն է։ Ինչպէս ասենք՝ Անգլիան ինքնակալ է Հնդկաստանի մասին, բայց ազատ է Անգլիոյ մասին

ԱՐՄԵՆԻԱՅԻ ՊԱՏԳԱՄԱՎՈՐ

Վ«ԿԱՄՈՒ» Գ.Ր Քաղ հոդս Ցշ գ Ալիսկ
Ար տոիսուռ տոցսի Լգ՝ Ղամուն քտsmմեd ող քոդս Ցշ՝ ԱՐ

ԳՈՐԾԱՏՈՒ ԱՇԽԱՏԱՎԱՐՈՒՄ ԵՎ ԱՅԼ ՏԵՂԵՐՈՒՄ

Ամսագիր հրատարակվում է Թիֆլիսում հայերեն, ռուսերեն և թուրքերեն լեզուներով։ Գրաքննությունը հրատարակվում է Թիֆլիսում։ Գրաքննիչ՝ Ս. Ալիխանով։

Գինը տարեկան՝ Թիֆլիսում 5 ռուբլի, գավառներում 6 ռուբլի։ Ամսական՝ Թիֆլիսում 50 կոպեկ։ Գավառներում 60 կոպեկ։ Արտասահմանում 7 ռուբլի։ Ամսական՝ 70 կոպեկ։

Գրասենյակ՝ Գ. Ալեքսանդրի փող. Ալեքսանդրի հրապարակ։ Գրասենյակի հեռախոս՝ 1-ին։ Գրասենյակի ժամերը՝ առավոտ 10-ից մինչև 1։ Ամսագրի գրասենյակ՝ Գ. Ալեքսանդրի փող. Ալեքսանդրի հրապարակ։ Ամսագրի գրասենյակի հեռախոս՝ 1։

ԹԻՐԻՆԿ
TIRING

ԳԱԼԱԹԻԱ

ԱԿՆԱՐԿ ՄԸ ՔԱՆԻ ՄԸ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐՈՒ ՎՐԱՅ

ԱՐԱՆՑ ՀԱՄԱՐ ՊԱՏՐԱՍՏ ՁԳԵՍՏՆԵՐ

ԲԱԼԹՕՆՆԵՐ
ՎԱՅԵԼՈՒՉ ՁԵՒՈՎ
Սկսեալ 100 դրս.էն

ՏՂՈՅ ՔՈՍԹԻՄՆԵՐ
ՇԱՏ ԼԱՒ ՅԱՐՄԱՐՈՂ
Սկսեալ 35 դրս.էն

ԱՆԹԱՓԱՆՑԻԿ ՎԵՐԱՐԿՈՒՆԵՐ
ԱՆԹԵՐԻ ՁԵՒՈՎ
Սկսեալ 120 դրուշէն

ԱՐԱՆՑ ՔՈՍԹԻՄՆԵՐ
ՎԵՐՋԻՆ ՆՈՐԱՁԵՒՈՒԹԵԱՄԲ
Սկսեալ 95 դրս.էն

Շապիկներ՝ ներսակ կտաւէ, 200 տեսակ, տաս տոկուն, սկսեալ	13	դրս.էն
Շապիկներ՝ գէՓիրէ, ամէն գոյներով	» 17	»
Փողկապներ՝ բարձր նորոյթի համաձայն	» 5	»
Գուլպաներ սեւ ու գոյնզգոյն	» 3½	»
Ֆանէլաներ՝ զուտ բրդէ	» 14	»
Պօաներ՝ մուշտակէ	» 45	»
Հովանոցներ	» 15	»
Ձեռքի պայուսակներ	» 6	»
Անկողնի ծածկոյթներ՝ խիստ աժան	» 20	»

Պատրաստ զգեստներ կանանց համար

ՄԱՆԹՕՆՆԵՐ
ԱՆԳԼԻԱԿԱՆ ՁԵՒՈՎ
Սկսեալ 80 դրուշէն

ԺԱՔԷԹՆԵՐ
ԱՄԷՆ ԳՈՅՆԵՐՈՎ
Սկսեալ 70 դրուշէն

ՔՈՍԹԻՄ ԹԱՅԵԼՕՐՆԵՐ
Սկսեալ 120 դրուշէն

ՄԵՏԱՔՍԷ ԺԻԼԲՕՆՆԵՐ
ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ
Սկսեալ 75 դրուշէն

Իրական վերջին գին